

המלמד

parashatshavua.com

מתכוננים לפרשה

פרשת תזריע ופרשת מצרע

מה בפרשה?

הפרשה פותחת בדיני טמאת היולדת, ברית מלה ובקרבו שהיולדת צריכה להביא כאשר היא מטהרת. הפרשה ממשיכה ומלמדת דיני צרעת. צרעת יכולה להופיע בעור, בשער הראש או הזקן, בגידים ואפלו בבית.

הצרעת אינה מטמאת עד שכהן רואה את הצרעת ומכריז שזה אכן טמא. המצרע יושב מחוץ למחנה, פורס את בגדיו, אינו מסתפר, מכסה את ראשו ומכריז שהוא טמא.

כאשר הכהן רואה שנרפא הנגע, המצרע מביא שתי צפרים, אחת נשחטת ואת השנייה הוא שולח. המצרע שבא להטהר מכבס את בגדיו, מגלח את שערו, טובל במקוה וחוזר על כל זה שוב ביום השביעי. ביום השמיני האיש מביא קרבנות ובזה מסים את טהרתו.

• אם המצרע דל (עני) ואין לו מספיק כסף להביא את כל הכבשים הדרושים לקרבנותיו, הוא יכול להביא תורים או בני יונה במקום שנים מהכבשים.

• בפרשת מצורע אנו למדים שיש גם צרעת הבית. צרעת הבית יכולה להיות רק בארץ ישראל. לפני שהכהן בא לראות את הנגע שבבית, הוא מצוה שיוציאו את כל הכלים מן הבית כדי שהכלים לא יטמאו. כמו בצרעת האדם, הצרעת מטמאת רק כאשר הכהן מכריז על כך.

• סוף הפרשה מלמד על סוגי טמאה שונים ודרכי הטהרה מהם. (הרב צבי האריס)

“...והנה הנגע בקירות הבית שקערורות ירקרקות או אדמדמת ומראיהן שפל מן-הקיר”

איור:
ינון פתחיה

המלמד

מתכוננים לפרשה

דיני יולדת (יב, א-ח)

השבת אנו נקרא פרשיות מחוברות תזריע מצורע העוסקות בדיני האדם הנטמא, כלים ובתים וכיצד סדר טהרתם. הפרשה מתחילה מדיני יולדת וטהרתה

1. הטומאה מהווה בעם ישראל התרחקות מקדושה, ממקור החיים ועל כן אישה יולדת נטמאת בזמן הלידה, ברגע שהחיים יוצאים ממנה. כמה זמן נמשכים ימי טומאת היולדת כאשר נולד בן זכר? (יב, ב) _____
2. למה דיבר הכתוב בעניני בהמה ועוף לפני עניני לידת האדם המוזכרים בפרשתנו? (רש"י יב, ב) _____
3. לאחר שבעת הימים הראשונים, היולדת לא יכולה לגעת בתרומה ובקורבנות המקדש ואף לא לבוא למקדש במשך שלושים ושלושה ימים. כמה זמן צריכה היולדת להמתין לאחר לידת בת? (יב, ה) _____
4. מה מביאה היולדת כקורבן? (יב, ו) _____
5. מה תביא היולדת במידה והיא עניה ואין ידה משגת כבש? (יב, ח) _____
6. כתוב בפס' "ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת" את מי מקריב קודם את זה של החטאת או את זה של העולה? (רש"י יב, ח) _____

נגעי צרעת באדם (יג, א-מו)

התורה עוברת לעסוק בדיני צרעת האדם הבאה בד"כ על עון לשון הרע. הצרעת היא כמו פצע מדבק בעור שעלול לגרום לנזקים גדולים.

אומר הרמב"ם (הלכות טומאת צרעת) אלא אות ופלא היה בישראל, כדי להזהירן מלשון הרע; שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו, יטהר הבית, ואם עמד ברשעו עד שהותץ הבית - משתנין כלי העור שבביתו, שהוא יושב ושוכב עליהן. אם חזר בו, יטהרו; ואם עמד ברשעו עד שיישרפו - משתנה עורו ויצטרע, ויהיה מובדל ומפורסם לבדו, עד שלא יתעסק בשיחת חשעים, שהיא הליצות ולשון הרע. ועל ענין זה הוא מזהיר בתורה ואומר "הישמר בנגע הצרעת... זכור, את אשר עשה ה' אלוהיך למרים, בדרך" (דברים כד, ח"ט): הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה, שדיברה באחיה שהיא גדולה ממנו בשנים, וגידלה אותו על ברכיה, וסיכנה בעצמה להצילו מן היס; והיא לא דיברה בגנותו, אלא טעת שהשוות אותו לשאר נביאים, והוא לא היה מקפיד על כל אלו הדברים, שנאמר "והאיש משה עניו מאוד" (במדבר יב, ג), ואף על פי כן, מיד נענשה בצרעת. קל וחומר לבני אדם הרשעים הטיפשים, שמרבים לדבר גדולות ונפלאות; לפיכך ראוי למי שרצה לכוון אורחיו, להתרחק משיבתן ומלדבר עימהן, כדי שלא יתפס אדם, ברשת רשעים.

1. מהם שלושת סוגי הצרעת המוזכרים בפרשה? (יג, ב) _____
2. רש"י מסביר לנו כי הנגעים הללו כולם הם כחברבורות (כתמים על העור) ושונים זה מזה במידת הצבע הלבן של הכתמים. מי צריך לראות את המצורע? (יג, ב) _____

המלמד

מתכוננים לפרשה

3. הכהן הוא היחיד הקובע את הצרעת וכל עוד לא ראה הכהן את הנגע, האדם לא נחשב מצורע. מהם הדברים שבודק הכהן וקובע שהנגע הוא אכן צרעת? השלימו: א. "ושער _____ לבן, ומראה _____" (יג,ג)
4. כתוב בפס' "ושער בנגע הפך לבן" בכמה "שערות" מדובר? (רש"י יג,ג)
5. התורה מפרטת את השלבים בהתפתחות הצרעת. השלימו: בשלב ראשון האדם רואה _____ לבנה (כתם לבן על העור) שאיננה עמוקה _____ והשער בנגע לא _____ (יג,ד).
6. שלב ב': לאחר החשד הראשוני, הכהן _____ (נשאר בבידוד בביתו ולא יוצא) את האדם פעם ראשונה למשך שבעת ימים ובודק אותו כעבור _____. אם הנגע לא מתפשט, הכהן מסגיר את האדם לעוד _____ (סה"כ שבועיים) ובודק שוב. אם הנגע לא התפשט האדם _____ (יג,הז).
7. כתוב בפס' "וראהו הכהן וטמא אותו" איך הכהן מבצע את זה בפועל? (רש"י יג,ג)
8. אם המספחת (הנגע) מתפשט לאחר ההסגרה הראשונה והשניה אז הנגע יחשב _____ (יג,ח).
9. ראינו כי מטרת הבדיקה של הכהן היא לראות האם הנגע חדר לעור האדם וגרם לשערות מהשורש להפוך ללבנות ובנוסף, הנגע נראה עמוק מהעור (כך הנגע חודר פנימה לגוף). כעת מביאה התורה מקרה אחר הנקרא צרעת נושנת (מלשון ישנה) שבה האדם נטמא מיידית ללא הסגרה בכלל. השלימו: " והנה _____ בעור, והיא הפכה שער לבן _____ בשאת (כלומר יש נגע לבן ובתוכו יש בשר חי) (יג,י)
10. מה הפירוש המילים בפס' "צרעת נושנת היא"? (רש"י יג,יא)
11. התורה מתארת מקרה מיוחד שבו הצרעת מכסה את כל גופו לגמרי "כולו הפך לבן" מה יהיה דינו של אותו אדם ומתי יטמא שוב? (יג,יג-יד)

שחין

12. שחין היא מעין מחלת אבעבועות (פצע פתוח עם מוגלה ומגרד מאוד) ומכיוון שזו מחלה בעור יתכן והאדם לקה בצרעת. אם לאחר שהשחין נרפא ישנם סימני נגעים לבנים או אדומים, נדרש האדם ללכת לכהן לבדיקת הצרעת כפי שראינו קודם (צמיחת שיער לבן או התפשטות הנגע). כיצד נקרא הנגע אם הנגע לא מתפשט אלא נשארו בעור כתוצאה מהשחין? (יג,כג)
13. כתוב בפס' "ואם תחתיה תעמד הבהרת לא פשתה צרבת השחין הוא וטהרו הכהן" מה הכוונה "תחתיה" בפס' (רש"י יג,כג)

כוויה

14. מקרה נוסף שמביאה התורה הוא כוויה הנגרמת מאש הוא מגע עם חפץ חם. כתוצאה מהנזק בעור יש חשש לנגע הצרעת. גם המקרה זה, אם לאחר שהחלים האדם מהכוויה יש סימן של נגע לבן או אדום, הולך האדם אל הכהן לבדיקת צרעת. כיצד נקרא הנגע אם הנגע לא מתפשט אלא נשאר בעור כתוצאה מהכוויה? (יג,כח)

נגע נתק

1. התורה עוברת לעסוק בנגעים בראש ובזקן. גם במקרה זה הכהן בודק שני דברים. מהם? (יג,ל)

המלמד

מתכוננים לפרשה

2. כתוב בפס' "ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן" איזה חילוק מהותי מבדיל כאן הפס' באמרו "בראש או בזקן"? (רש"י יג,כט)

3. כתוב בפס' לגבי הנגע "ושער שחור אין בו והסגיר הכהן את נגע הנתק שבעת ימים" מה אנו למדים מהפס'? (רש"י יג,לא)

4. מה צריך לעשות האדם אם לאחר שבעה ימים לא צמח שיער והנגע (הכתם) אינו עמוק מן העור? (יג,לג)

5. אם הנתק (הנגע,הכתם בעור) מתפשט אז האדם יחשב למצורע. מה צריך לקרות כדי שהוא יטהר? (יג,לז)

6. כיצד נקראת התופעה אנשים שיש להם כתמים לבנים כהים(לבן "חלש") על גופם והם טהורים? (יג,לט)

7. כיצד נקרא אדם שנשרו כל שערות ראשו? (יג,מ)

8. כיצד נקרא אדם שנשרו לו השערות בחלק הקידמי של הראש? (יג,מא)

למדנו שאחת הבדיקות לצרעת היא שיער לבן הצומח בנגע . התורה מלמדת למרות שאין לאדם שיער עדיין הנגע בקרחת או בגבחת יכול להיות צרעת אם הוא דומה לצרעת עור הבשר.

 9. לאחר שהכהן מטמא את המצורע, הוא נדרש לשבת בודד מחוץ למחנה כדי לתקן את מעשיו ודיבורו וכך לא להדביק אחרים בהתנהגותו ובמחלתו. כתוב בפס' "והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע" מה פירוש המילה "פרומים"? (רש"י יג,מה)

 10. מה פירוש המילה "פרוע"? (רש"י יג,מה)

 11. נאמר על אדם צרוע "וטמא טמא יקרא" מה הכוונה? (רש"י יג,מה)

 12. כתוב על הצרוע "טמא הוא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" למה הצרוע צריך "לשבת בדד"? (רש"י יג,מו)

 13. מה הפירוש "מחוץ למחנה"? (רש"י יג,מו)

נגעי הבגד (יג, מחינט)

1. לאחר שלמדנו על הצרעת בבבני אדם, עוברת התורה לעסוק בצרעת הבגד שהם נגעים (כתמים) בצבע ירקרק או אדמדם בבגד. מה צריך לעשות אם לאחר שבעה ימים מבדיקת הכהן הנגע ממשיך להתפשט (צרעת ממארת)? (יג,נב)

2. מה צריך לעשות אם הנגע לא מתפשט? (יג,נד)

3. כיצד נקרא הנגע , אם לאחר שבעה ימים מכיבוס הבגד , הכתם נשאר כמו שהיה בתחילה? (יג,נה)

4. מה הפירוש "פחתת היא"? (רש"י יג,נה)

5. מה צריך לעשות , אם הכתם נעשה כהה לאחר שבעה ימים מיום הכיבוס? (יג,נו)

6. מה הפירוש "פרחת הוא"? (רש"י יג,נז)

7. מה הפירוש "באש תשרפנו" האם מדובר רק במקום הנגע או מדובר בכל הבגד? (רש"י יג,נז)

המלמד

מתכוננים לפרשה

5

parashatshavua.com

דיני טהרת המצורע (יד, א"ל"ב)

פרשת מצורע נפתחת לאחר שהמצורע נמצא מחוץ למחנה בעקבות הנגעים שראינו בפרשת תזריע. הכהן צריך לצאת אל מחוץ למחנה לבדוק את המצורעים .

1. מה אנו למדים מהמילה "טהורות" ומדוע לוקח המצורע שנטהר דוקא צפרים?(רש"י יד, ד)

2. למה לוקח המצורע הניטהר דוקא "עץ ארז"? (רש"י יד, ד)

3. מה "שני תולעת ואזוב" באים ללמד את המצורע הניטהר?(רש"י יד, ד)

4. מהו "שני תולעת"? (רש"י יד, ד)

5. הכהן היה שוחט את אחת הציפורים לתוך כלי חרס עם מים . מה היה עושה הכהן עם הציפור השניה ומה עשה עם עץ הארז שנקשר עם האזוב בחוט הצמר? (יד, ו"ז)

6. מה צריך לעשות המוצרע לפני שחוזר אל המחנה? (יד, ח)

7. לאחר שבעת הימים צריך המצורע מיטהר להתגלח לחזור על כיבוס הבגדים, גילוח וטבילה ולהביא קורבנות ביום השמיני. מהם הקורבנות? (יד, י)

מלמד אותנו רבי עובדיה ספורנו מדוע מביא המיטהר את הכבש הראשון כקורבן אשם ומסביר הרב: "כבר התבאר שענין האשם הוא על מעל בקדש, כמו החטאת על חיוב כרת. וכבר אמרו שהצרת היא על לשון הרע ועל גסות הרוח, ששניהם מעילה בקדש. כי אמנם לשון הרע עקרו בסתר, כמעמיק מה' לסתיר עצה, כאמרם: העובר עברה בסתר, כאלו דוחק רגלי שכינה . ועל המתגאה נאמר "גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל" (תהלים). אמר הקדוש ברוך הוא זה גונב מלבושי, אין אני והוא יכולים לעמד בעולם אחד. וכבר ספר הכתוב בספר דברי הימים על עזיהו המלך באמרו "וכחזקתו גבה לבו עד להשחית, וימעל בה' אלקיו.. והצרת זרחה במצחו"

8. התורה מצווה את הכהן למרוח מדם כבש האשם על חלק אבריו של המצורע וכפי שמבאר הרב אברהם אבן עזרא : " .. והבהן מקום חיבור (שהאדם עושה מעשים) והוא עקר כל המעשים והימנית בעבור כח הצד הימין והתנוך זכר לשמוע אשר צוה" כלומר האיברים הללו שחטאו אותם צריך לתקן. מהם האיברים שעליהם מורחים מהדם? (יד, יד)

9. מהו "בהן" המוזכר בפס'?(רש"י יד, יד)

10. השמן מסמל את החכמה וכפי שכתב שלמה המלך בקהלת: " .. וְשֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ אֶל יַחְסָר" . שהיה ראוי לאדם להתבונן בשכלו על מעשיו וכעת בזמן הכפרה יחשוב על מעשיו. "לפי שחטא בכל אלו המקומות, שהיה קורץ בעיניו [בעת שסיפר לשון הרע] מולל ברגליו, מורה באצבעותיו. ועל האוזן - בעבור ששמע שמע שוא... ולשיכופר עונו צריך, שמכאן ואילך לא יחטא באלו המקומות(ר' יצחק קארו). היכן יש למרוח את השמן? (יד, יז"ח)

11. מה הקורבנות שמביא המצורע ביום טהרתו כאשר הוא עני?(יד, כא"כב)

המלמד

מתכוננים לפרשה

צרעת הבתים (יד, לג-נז)

לאחר שלמדנו על הצרעת בבני אדם ובכלים ועל טהרתם עוברת התורה לעסוק בצרעת הבתים כשעם ישראל יגיעו לארץ כנען.

1. כתוב בפס' "כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם" איזה ברכה יש בנגע הבא על הבית שהכתוב מבשר את זה כבשורה?(רש"י יד, לד)
2. צרעת הבית גורמת לטומאה לכל מה שבתוך הבית ולכן אפשר להוציא את כל הדברים מהבית עד שמגיע הכהן. כיצד נראה הנגע בקירות הבית?(יד, לד)
3. מה הפירוש "שקערורת"? (רש"י יד, לו)
4. באיזה תנאי הבית נטמא לאחר שבעת ימים? (יד, לט)
5. מה צריך לעשות כדי לטהר את הבית? (יד, מ)
6. כתוב בפס' "וצוה הכהן וחלצו את האבנים" מה הפירוש "וחלצו את האבנים"? (רש"י יד, מ)
7. לאחר הוצאת האבנים הנגועות, נדרש היה להקצות (לקלף, להוריד) את הטיח(שכבת עפר שמיישרת את הקיר) שהיה על האבנים מסביב ולזרוק במקום טמא מחוץ לעיר. מה צריך לעשות בעל הבית? (יד, מב)
8. לאחר החלפת האבנים והטיח יתכן והצרעת תתפשט שוב (צרעת ממארת) והבית נטמא. מה צריך לעשות? (יד, מו)
9. במידה והנגע לא חזר לאחר החלפת האבנים צריך לטהר את הבית בדומה לטהרת האדם המצורע. מה צריך להביא לטהרה? (יד, מט-נא)

הפרשה ממשיכה ומפרטת על טומאות של אנשים וטהרתם במקרים נוספים.

תפזורת לפרשה

מ	מ	א	ר	ת	ה	ע	א	כ	פ	ק
ט	א	ר	ב	ת	פ	ג	ד	ל	א	ר
ו	מ	י	מ	ה	י	י	מ	ה	ג	ש
ו	ת	ר	ה	ב	ש	מ	ד	י	ד	ש
ת	א	ס	ז	א	ז	ת	מ	ה	ה	ר
א	ש	ק	ש	ר	ר	ו	ת	י	ז	מ
ש	ק	נ	נ	ג	ע	ע	נ	נ	ס	א
ט	י	ש	ת	י	מ	א	ת	ג	ב	ו
ל	ר	נ	ק	ב	ט	ל	י	ש	ו	ר
ה	ה	ס	פ	ה	ת	ת	ז	ר	י	ש

מחסן מילים:

תזריע, אדמדמת, שפלה, מכוות אש, צרבת, נגע, נתק, קירח, גיבח, פישתים, צמר, ממארת, כלי עור, פחתת, מים חיים, שקעררות, מצורע, שאת, ספחת, בהרת, צרעת, שחין

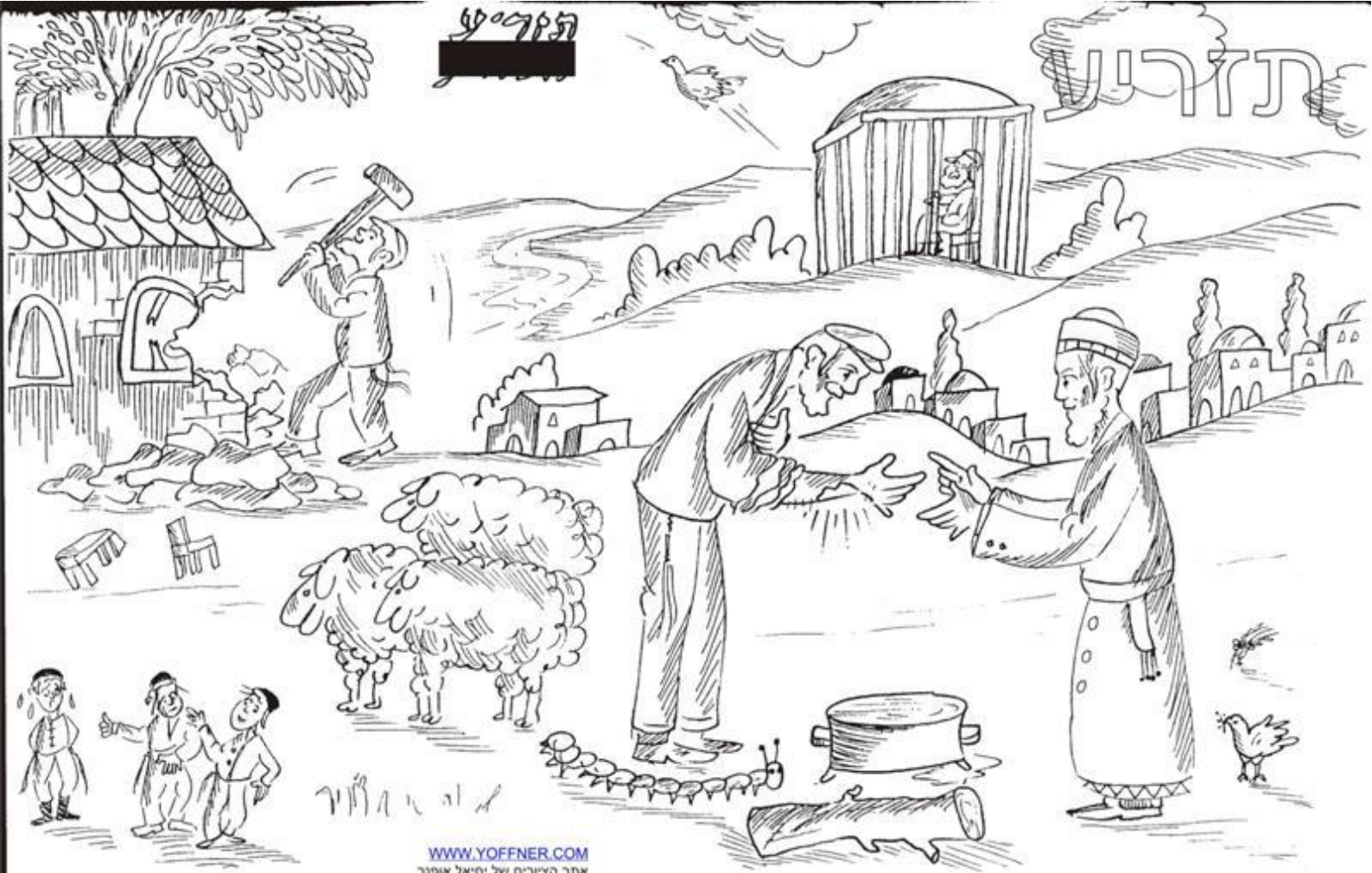
תורתך שעשועי

א"ת לפרשת השבוע

מאת הרב דוד יפה

אלוה יש להשליך נגע בבגד שלא נרפא (פרק י"ג פס' ז"ב).	_____	א
אותם צריך הצרוע לפרום (פרק י"ג פס' מ"ה).	_____	ט
אדם שנזוסרו שערות כנגד מצווו (פרק י"ג פס' מ"א).	_____	י
כינוי לאדם עני (פרק י"ד פסוק כ"א).	_____	י
"זאת תורת נגע צרעת בגד _____ או _____ או _____ או _____" (י"ג, ז"ט)	_____	ה
" _____ יום _____ ימים תשב בדמי טהרה" (פרק י"ב פס' ד').	_____	ו
לאזור לידתו תהיה אימו טמאה שבוע (פרק י"ב פס' ב').	_____	ז
סוג של כלי שאליו יש לשזוט אוזת מהציפורים של המצורע (פרק י"ד , ה').	_____	ז
הימים הבאים לאזור ימי הטומאה (פרק י"ב פס' ד').	_____	ט
מהבנים שלה יכולה היולדת להביא קורבן (פרק י"ג פס' ז).	_____	י
עליה למנות את ימי הטומאה והטהרה.	_____	י
ארץ שאליה הולכים בני ישראל (פרק י"ד פסוק ל"ד).	_____	ט
אם כל עור הבשר יהיה בצבע זה, נזושב הנגע לטהור (פרק י"ג פס' י"ג).	_____	ל
מזוזה לז צריך הצרוע לשבת (פרק י"ג פס' מ"ו).	_____	מ
לידתה תגרום לאמה טומאה של שבועיים (פרק י"ב פס' ה').	_____	נ
נגע שכהה יותר מצבעה של השאת (פרק י"ג פס' ב').	_____	ס
זוטי רוזב של בגד (פרק י"ג פס' מ"ז).	_____	ע
זומר שממנו טווים בגדים ועלולה להיות בו צרעת (פרק י"ג פס' מ"ז).	_____	פ
אם כצבע זה יעלו שערות דקות בראש ובזקן נזושב הדבר לצרעת (י"ג פס' ל')	_____	א
אדם שנזוסרו שערות בזלק העליון של הראש (פרק י"ג פס' מ').	_____	ק
צריך הצרוע לפרוע אותו (פרק י"ג פס' מ"ה).	_____	ר
אלוה יש לשלוז את הציפור הזיה (פרק י"ד פס' ז').	_____	ש
אף מהם יכולה היולדת להביא את קורבנה (פרק י"ב פס' ז).	_____	ת

WWW.YOFFNER.COM
אתר הצירים של יחיאל אופנר
100 שנה לאמור בצערי השירה היהודית

כסף
פרשת מצורע

